



¹⁰⁹⁷ **GANGGUAN SEKSUAL DALAM KALANGAN REMAJA PEREMPUAN¹**

Norsaleha Mohd. Salleh, Noorhafizah Mohd Haridi, Kamal Azmi Abd. Rahman, Zetty Nurzuliana Rashed, Norbahiah Misran dan Nabilah Huda Zaim

Fakulti Pengajian Peradaban Islam, Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor.
Penulis penghubung: Norsaleha Mohd. Salleh, Fakulti Pengajian Peradaban Islam,
Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor. Tel: (+60) 193341494. Email:
norsaleha@kuis.edu.my

ABSTRAK

Tulisan ini berkaitan dengan gangguan seksual yang berlaku kepada remaja perempuan. Gangguan seksual ini boleh berlaku sama ada mereka berada dalam rumah atau di luar rumah. Kajian ini bertujuan untuk meninjau sejauhmana gangguan seksual berlaku kepada remaja perempuan sewaktu bersama keluarga di dalam rumah. Seramai 84 orang remaja perempuan berusia 9 hingga 15 tahun telah menyertai kajian ini dengan kebenaran daripada ibu bapa dan penjaga masing-masing. Kajian ini dilaksanakan di sebuah daerah dalam Negeri Selangor. Dapatan kajian menunjukkan remaja perempuan berisiko mengalami gangguan seksual dalam kalangan ahli keluarga sekiranya mereka tidak menjaga adab-adab Islam dan banyak terdedah dengan kemudahan teknologi maklumat yang tiada batasan. Kajian mendapati seramai enam (6) orang remaja mengakui pernah menonton video pornografi bersama ahli keluarga terdekat seperti bapa, abang, pakcik atau datok. Dapatan ini menunjukkan wujudnya elemen yang tidak selamat kepada anak-anak remaja perempuan yang berada dalam rumah sekiranya mekanisme kesejahteraan keluarga tidak dipelihara dengan baik dan betul. Implikasi kajian ini telah menghasilkan sebuah aplikasi mudah alih e gadis bagi mengenalpasti tanda-tanda awal gangguan seksual yang berlaku kepada remaja perempuan.

Kata kunci : *gangguan seksual, remaja, perempuan, pornografi*

¹Kertas kerja sisipan dalam 5th International Seminar On Islamiyat Studies 2019, 5th & 6th November 2019, Tenera Hotel, Bandar Baru Bangi, Selangor.



1.0 Pendahuluan

Keluarga adalah institusi yang paling selamat untuk melindungi anak-anak daripada bahaya dan gangguan. Allah SWT menganugerahkan ibu dan bapa sebagai pemimpin dan pelindung kepada ahli keluarga. Malah Islam menjadikan ayah sebagai wali yang bertanggungjawab kepada anak-anak perempuan dan imam yang memimpin ahli keluarga yang lain.

Abdullah Nasih Ulwan (2015) menggariskan tujuh aspek pendidikan yang dipertanggungjawabkan kepada setiap ibu bapa. Aspek tersebut adalah pendidikan iman, pendidikan akhlak, pendidikan jasmani, pendidikan mental, pendidikan psikologi serta pendidikan sosial. Ketujuh-tujuh aspek pendidikan ini perlu diterapkan dalam jiwa anak-anak bagi membentuk anggota keluarga yang sejahtera dan selamat. Menurut M. Syahrani (2014) keluarga adalah institusi pendidikan yang pertama bagi proses awal Jailani (pendidikan anak-anak. Keluarga juga merupakan medan untuk mengembangkan potensi yang dimiliki seorang anak ke arah pengembangan keperibadian diri yang positif dan baik serta berperanan mewujudkan proses pendidikan yang melahirkan generasi yang cerdas dan berakhlak mulia.

2.0 Gangguan Seksual terhadap kanak-kanak

Keluarga adalah institusi yang paling selamat kepada anak-anak untuk berlindung. Institusi keluarga melindungi anak-anak daripada ancaman seksual dan gangguan fizikal (Norsaleha et al. 2018). Walau bagaimanapun, laporan akhbar dan berita melaporkan perkara yang sebaliknya. Pada Ogos 2017, akhbar Berita Harian melaporkan seorang bapa dijangka didakwa di Mahkamah atas kesalahan Seksual Terhadap Kanak-kanak membabitkan sekurang-kurangnya 600 dakwaan meliwat dan merogol anak perempuannya. Pada Julai 2017, seorang bapa mengaku salah melakukan perhubungan seks dan persetubuhan yang bertentangan dengan peraturan



tabii terhadap dua anak tirinya. Dalam bulan yang sama berlaku kes seorang bapa merogol anak kandungnya dalam tandas ketika ibunya tiada di rumah.

Laporan daripada Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat serta Polis Diraja Malaysia menunjukkan kes sumbang mahram dalam institusi keluarga amat membimbangkan. Negeri Selangor menjadi negeri yang paling banyak menerima aduan kes sumbang mahram iaitu sebanyak 468 kes berbanding negeri Johor sebanyak 454 kes dalam tempoh sepuluh tahun (2006-2015). Negeri Selangor dan Johor mencatat jumlah kes yang tertinggi pada setiap tahun. Dalam tempoh sepuluh tahun (2006-2015) sebanyak 3272 kes telah dilaporkan kepada pihak berkuasa.

Jadual 2 : Statistik Kes Sumbang Mahram di Malaysia

Negeri	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Jumlah
Perlis	2	3	5	3	4	3	3	4	3	1	31
Kedah	34	31	33	32	37	32	35	16	35	12	297
P.Pinang	8	7	7	15	11	4	6	9	16	6	89
Perak	39	36	35	33	42	36	22	19	20	15	297
Selangor	57	46	45	58	61	50	42	31	41	37	468
K.Lumpur	10	17	10	10	9	19	7	11	8	15	116
N.Sembilan	13	17	18	30	17	20	19	15	11	16	176
Melaka	15	17	13	11	18	5	7	9	12	11	118
Johor	27	61	56	42	65	58	55	29	35	26	454
Pahang	25	32	30	29	29	25	25	20	14	12	241
Terengganu	19	13	6	11	17	9	15	11	23	14	138
Kelantan	17	21	23	38	43	19	17	22	23	23	246
Sabah	46	37	44	42	40	45	30	35	49	40	408
Sarawak	20	22	9	31	20	17	19	18	14	23	193
Jumlah	332	360	334	385	413	342	302	249	304	251	3272

Sumber:Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat, Polis Diraja Malaysia (2007-2009) & Parlimen (2010-2016)

Senario yang ditunjukkan dalam laporan akhbar dan statistik daripada Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat serta Polis Diraja Malaysia menunjukkan keadaan keselamatan rumah sebagai tempat berlindung anak-anak terutamanya anak-anak perempuan membimbangkan. Kajian yang dilakukan oleh Saodah Elias (2007) menunjukkan kaum Melayu merupakan kaum yang tertinggi dalam masyarakat yang menyumbang kepada kes-kes sumbang mahram ini. Di mana dasar kebajikan dan sosial kerajaan yang kurang memberi penekanan kepada pembelaan



nasib kanak-kanak dari keluarga miskin atau keluarga yang porak-peranda dan masyarakat yang terlalu mengongkong juga menyumbang kepada masalah ini. Begitu kajian Mansor (2005) menunjukkan majoriti kes sumbang mahram yang dilaporkan membabitkan masyarakat Melayu. Sebahagian besar daripada kes membabitkan keluarga yang dikategorikan sebagai amat miskin, iaitu keluarga yang tidak berupaya untuk membela dan membesarkan anak-anak mereka dengan sempurna. Tanpa campur tangan kerajaan, anak-anak daripada keluarga ini, jika mereka perempuan mudah menjadi mangsa sumbang mahram sementara yang lelaki pula akan terlibat dengan kegiatan sosial lain seperti lumba haram atau jenayah.

Laporan Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat juga menunjukkan jumlah penderaan kanak-kanak meningkat setiap tahun. Sebanyak 4,652 kes penderaan kanak-kanak direkodkan sepanjang tahun 2015 hingga tahun 2016. Timbalan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat, Datuk Azizah Mohd. Dun berkata, daripada jumlah itu, penderaan fizikal mencatatkan kes paling tinggi iaitu 2,470 kes manakala 2,012 kes adalah penderaan seksual selain penderaan emosi 170 kes. Laporan Kementerian Kesihatan (2018) melalui Akhbar Sinar Harian menjelaskan sejumlah 1,291 kes penderaan seksual kanak-kanak dirujuk kepada pasukan SCAN (Pasukan penderaan dan pengabaian kanak-kanak yang disyaki) hospital sepanjang tahun lalu. Di mana jumlah itu lebih satu pertiga daripada 3,308 kes penderaan yang direkodkan.

Kaum Melayu merupakan kaum yang tertinggi dalam masyarakat yang menyumbang kepada kes-kes sumbang mahram ini. Dasar kebajikan dan sosial kerajaan yang kurang memberi penekanan kepada pembelaan nasib kanak-kanak dari keluarga miskin atau keluarga yang porak-peranda dan masyarakat yang terlalu mengongkong juga menyumbang kepada masalah ini. Begitu juga kajian Mansor (2005) menunjukkan majoriti kes sumbang mahram yang dilaporkan membabitkan masyarakat Melayu. Sebahagian besar daripada kes membabitkan keluarga yang dikategorikan



sebagai amat miskin, iaitu keluarga yang tidak berupaya untuk membela dan membesarkan anak-anak mereka dengan sempurna. Tanpa campur tangan pihak berautoriti, anak-anak daripada keluarga ini, jika mereka perempuan mudah menjadi mangsa sumbang mahram sementara yang lelaki pula akan terlibat dengan kegiatan sosial lain seperti lumba haram atau jenayah.

Laporan Indeks Kesejahteraan Keluarga Malaysia (2016) oleh Lembaga Pembangunan Penduduk dan Keluarga Negara, menunjukkan kesejahteraan keluarga di Malaysia adalah masih pada tahap yang sederhana. Kajian yang dilaksanakan 10 tahun sekali itu mendedahkan pada tahun 2011 domain hubungan kekeluargaan, ekonomi keluarga, kesihatan keluarga, keselamatan keluarga, keluarga dan komuniti, keluarga dan agama/kerohanian serta perumahan dan persekitaran telah mencapai skor 7.55 (LPPKN 2011). Manakala Indeks Kesejahteraan Keluarga pada tahun 2016 menunjukkan domain keluarga dan teknologi komunikasi mencatatkan penurunan berbanding indeks pada tahun 2011 dengan catatan skor 7.33 (LPPKN 2016). Penurunan ini menunjukkan rekod kesejahteraan keluarga di Malaysia semakin merosot dan dibimbangi akan terus mencatatkan kemerosotan pada masa akan datang.

3.0 Metodologi Kajian

Berdasarkan kajian literatur, laporan LPPKN dan PDRM, satu instrumen kajian telah dibangunkan untuk meninjau sejauhmana gangguan seksual berlaku dalam sesebuah keluarga Melayu muslim. Instrumen ini mengandungi lima (5) indikator keluarga sejahtera daripada gangguan seksual, di mana setiap satu indikator mempunyai enam item soal selidik. Seramai 84 orang remaja perempuan berusia 9 hingga 15 tahun telah dipilih sebagai peserta kajian dengan kebenaran daripada ibu bapa dan penjaga masing-masing. Surat kebenaran menjawab soal selidik telah diedarkan terlebih dahulu kepada ibu bapa dan penjaga. Hanya remaja yang mendapat kebenaran penjaga sahaja dibenarkan menjawab soal selidik ini. Kajian ini dilaksanakan di sebuah daerah dalam Negeri Selangor. Instrumen kajian ini telah disahkan oleh 12 orang pakar yang



terdiri daripada pegawai Lembaga Pembangunan Penduduk dan Keluarga Negara (LPPKN), Polis DiRaja Melayu (PDRM), Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM), Jabatan Kebajikan Malaysia (JKM), pegawai perubatan hospital dan guru sekolah. Para remaja ini telah ditempatkan disebuah bilik yang selesa dan diberi penerangan ringkas sebelum menjawab soalan. Sebanyak 84 set soal selidik diedarkan dan semua remaja telah menjawab dengan baik semua soal selidik tersebut

3.0 Dapatan Kajian

Dapatan kajian menunjukkan remaja perempuan berisiko mengalami gangguan seksual dalam kalangan ahli keluarga sekiranya mereka tidak menjaga adab-adab Islam dan banyak terdedah dengan kemudahan teknologi maklumat yang tiada batasan.

Seramai 84 peserta daripada kalangan remaja perempuan telah mengambil bahagian dalam kajian ini. Lapan remaja berusia 9 tahun, 60 remaja berusia 10-12 tahun dan 16 remaja lagi berusia 13-15 tahun. Seramai 66 orang remaja tinggal di rumah teres, dua orang tinggal di rumah pangsa, 9 orang tinggal di banglo dan 7 orang lagi tinggal di rumah yang berbagai-bagai jenis. Seramai 78 orang remaja tinggal bersama ibu dan bapa masing-masing, mana kala tiga (3) daripadanya tinggal bersama ibu, dua (2) tinggal bersama bapa dan seorang tinggal bersama datuk dan nenek. Para peserta kajian diuji untuk menjawab soal selidik yang melibatkan lima indikator keluarga sejahtera daripada gangguan seksual yang berkaitan dengan diri sendiri, keluarga, rumah, ibadah dan kesihatan. Maklumbalas para peserta telah dianalisis menggunakan perisian SPSS versi 20.0. Hasil dapatan ini dikongsi dalam jadual di bawah.

Jadual 1 Maklumbalas peserta kajian berkaitan indikator diri

Kod	Indikator	Kekerapan & Peratus (N=84)							Min & SP	
		SSTS	STS	TS	KS	S	SS	SSS	Min	SP
DIRI SAYA										
B1.1	Saya seorang yang pendiam	22 (26.2)	14 (16.7)	14 (16.7)	23 (27.4)	4 (4.8)	2 (2.4)	5 (6.0)	3.00	1.69
B1.2	Saya suka menyendiri di dalam bilik	32 (38.1)	5 (6.0)	12 (14.3)	12 (14.3)	3 (3.6)	9 (10.7)	11 (13.1)	3.23	2.22



B1.3	Saya suka memakai baju seksi dalam rumah	61 (72.6)	9 (10.7)	2 (2.4)	4 (4.8)	2 (2.4)	4 (4.8)	2 (2.4)	1.77	1.58
B1.4	Saya trauma dengan lelaki	48 (57.1)	8 (9.5)	7 (8.3)	13 (15.5)	4 (4.8)	1 (1.2)	3 (3.6)	2.19	1.67
B1.5	Saya suka berinteraksi melalui begolive / wechat	59 (70.2)	8 (9.5)	2 (2.4)	3 (3.6)	4 (4.8)	1 (1.2)	7 (8.3)	2.00	1.90
B1.6	Saya suka menonton video pornografi bersama keluarga	73 (86.9)	3 (3.6)	1 (1.2)	1 (1.2)	0	1 (1.2)	5 (6.0)	1.51	1.54

Jadual 1 menunjukkan indikator diri yang mengukur sikap pendiam, suka menyendiri, suka memakai baju seksi, trauma dengan lelaki, suka berinteraksi melalui wechat dan begolive serta menonton video porno bersama keluarga. Kajian menunjukkan remaja berisiko mendapat gangguan seksual apabila 6 daripada 84 remaja suka berpakaian seksi dalam rumah dan suka menonton video pornografi bersama ahli keluarga. Malah 8 daripada 84 remaja ini suka berinteraksi melalui begolive dan wechat, iaitu satu aplikasi jaringan meluas yang membuka ruang perkenalan antara penduduk maya dalam internet dengan begitu mudah.

Jadual 2 Maklumbalas peserta kajian berkaitan indikator ibadat

IBADAT SAYA		SSTS	STS	TS	KS	S	SS	SSS	Min	SP
B2.1	Saya tidak suka menunaikan solat	68 (81.0)	8 (9.5)	4 (4.8)	1 (1.2)	1 (1.2)	1 (1.2)	1 (1.2)	1.40	1.08
B2.2	Saya tidak pernah membaca al-Quran	80 (95.2)	0	1 (1.2)	0	1 (1.2)	0	2 (2.4)	1.21	1.03
B2.3	Saya tidak pernah berdo'a kepada Allah	79 (94.)	1 (1.2)	1 (1.2)	0	1 (1.2)	1 (1.2)	1 (1.2)	1.21	0.97
B2.4	Saya tidak mempunyai telekung sembahyang	80 (95.2)	0	3 (3.6)	0	0	0	1 (1.2)	1.14	0.75
B2.5	Saya tidak memakai tudung	73 (86.9)	3 (3.6)	2 (2.4)	3 (3.6)	0	0	3 (3.6)	1.40	1.26
B2.6	Saya tidak suka kelas agama	75 (89.3)	5 (6.0)	1 (1.2)	2 (2.4)	0	0	1 (1.2)	1.22	0.84

Jadual 2 menunjukkan indikator ibadat yang mengukur ibadat solat, bacaan al-Quran, amalan berdo'a, pemakaian tudung dan kehadiran ke kelas agama. Kajian menunjukkan 95% remaja mempunyai tahap kesedaran yang tinggi terhadap ibadat. Walau bagaimanapun tiga (3) daripada 84 orang remaja tidak suka menunaikan solat,



membaca al-Quran, berdoa kepada Allah SWT, tidak suka memakai tudung dan menghadiri kelas agama.

Jadual 3 Maklumbalas peserta kajian berkaitan indikator rumah

RUMAH SAYA		SSTS	STS	TS	KS	S	SS	SSS	Min	SP
B3.1	Rumah saya tiada bilik tidur	80 (95.2)	0	2 (2.4)	0	0	0	2 (2.4)	1.23	1.29
B3.2	Rumah saya ada satu bilik air sahaja	77 (91.7)	0	1 (1.2)	1 (1.2)	0	0	5 (6.0)	1.41	1.47
B3.3	Rumah saya sempit	71 (84.5)	5 (6.0)	1 (1.2)	1 (1.2)	3 (3.6)	1 (1.2)	2 (2.4)	1.46	1.32
B3.4	Rumah saya jauh daripada jiran	77 (91.7)	4 (4.8)	0	0	2 (2.4)	0	1 (1.2)	1.21	0.91
B3.5	Rumah saya ada wifi / internet / astro / parabola	11 (13.1)	4 (4.8)	1 (1.2)	5 (6.0)	7 (8.3)	8 (9.5)	48 (57.1)	5.48	2.20
B3.6	Saya berasa tidak selamat berada di dalam rumah	58 (69.0)	15 (17.9)	2 (2.4)	4 (4.8)	2 (2.4)	2 (2.4)	1 (1.2)	1.65	1.30

Jadual 3 menunjukkan indikator rumah yang mengukur jumlah bilik tidur, jumlah bilik air, keluasan rumah, jarak rumah, kemudahan internet dan perasaan selamat. Kajian menunjukkan 95% remaja berpuas hati dengan keadaan rumah masing-masing. Walau bagaimanapun, terdapat dua orang remaja yang mendakwa tidak mempunyai bilik tidur, 5 orang remaja mempunyai hanya satu bilik air, 6 orang remaja mengakui rumah mereka sempit, tiga orang remaja mengakui rumah mereka jauh dari kejiranan, 20 orang remaja mempunyai kemudahan internet seperti astro, parabola dan wifi serta 5 orang remaja merasai tidak selamat berada dalam rumah.

Jadual 4 Maklumbalas peserta kajian berkaitan indikator keluarga

KELUARGA SAYA		SSTS	STS	TS	KS	S	SS	SSS	Min	SP1
B4.1	Ibu saya keluar bekerja pada waktu malam	69 (82.1)	4 (4.8)	3 (3.6)	2 (2.4)	1 (1.2)	0	5 (6.0)	1.59	1.55
B4.2	Ayah saya tidak bekerja	76 (90.5)	0	2 (2.4)	1 (1.2)	2 (2.4)	1 (1.2)	2 (2.4)	1.38	1.27
B4.3	Saya tinggal bersama datuk yang tidak bekerja	72 (85.7)	4 (4.8)	1 (1.2)	0	2 (2.4)	0	5 (6.0)	1.52	1.54
B4.4	Ayah sangat romantik dengan saya	65 (77.4)	7 (8.3)	2 (2.4)	5 (6.0)	2 (2.4)	0	3 (3.6)	1.62	1.42
B4.5	Datuk dan abang juga romantik dengan saya	72 (85.7)	5 (6.0)	2 (2.4)	2 (2.4)	1 (1.2)	0	2 (2.4)	1.37	1.13
B4.6	Ayah/datuk/abang sering menyentuh alat sulit saya	78 (92.9)	4 (4.8)	1 (1.2)	0	0	0	1 (1.2)	1.42	0.71



Jadual 4 menunjukkan indikator keluarga yang mengukur pekerjaan ibu, ayah dan datuk serta sikap romantik ayah dan ahli keluarga lelaki. Kajian menunjukkan pekerjaan dan sikap ahli keluarga tidak menunjukkan kepada risiko gangguan seksual terhadap 90% anak-anak remaja perempuan. Namun begitu, risiko ini masih terdapat pada 6 orang remaja yang mempunyai ibu yang bekerja pada sebelah malam, 5 orang remaja mempunyai ayah yang tidak bekerja, 7 orang remaja tinggal bersama datuk yang tidak bekerja, 5 orang remaja mengakui ayah menunjukkan sikap romantik terhadap mereka, tiga (3) orang remaja mengakui datuk dan abang menunjukkan sikap romantik dan seorang mengakui sama ada ayah, datuk atau abang sering menyentuh alat sulit.

Jadual 5 Maklumbalas peserta kajian berkaitan indikator kesihatan

KESIHATAN SAYA		SSTS	STS	TS	KS	S	SS	SSS	Min	SP
B5.1	Saya sering sakit apabila membuang air kecil	72 (85.7)	3 (3.6)	3 (3.6)	4 (4.8)	1 (1.2)	0	1 (1.2)	1.37	1.05
B5.2	Saya sering merasa loya dan sakit perut	52 (61.9)	9 (10.0)	12 (14.3)	6 (7.1)	0	1 (1.2)	4 (4.8)	1.95	1.57
B5.3	Saya merasa sakit dibahagian alat sulit	63 (75.0)	11 (13.1)	2 (2.4)	4 (4.8)	2 (2.4)	0	2 (2.4)	1.55	1.26
B5.4	Saya tiada selera untuk makan	59 (70.2)	9 (10.7)	7 (8.30)	4 (4.8)	0	3 (3.6)	2 (2.4)	1.73	1.45
B5.5	Berat badan saya bertambah	33 (39.3)	13 (15.5)	7 (8.3)	9 (10.7)	3 (3.6)	7 (8.3)	12 (14.3)	3.05	2.25
B5.6	Saya sering rungsing dan sakit kepala	51 (60.7)	7 (8.3)	6 (7.1)	8 (9.5)	4 (4.8)	3 (3.6)	5 (6.0)	2.23	1.88

Jadual 5 menunjukkan indikator kesihatan yang mengukur masalah sewaktu membuang air kecil, masalah perut, alat sulit, selera makan, berat badan dan masalah kepala. Kajian menunjukkan 96% remaja mempunyai tahap kesihatan yang selamat dan tidak berisiko mendapat gangguan seksual. Mana kala dua (2) orang remaja sering merasa sakit ketika membuang air kecil, 5 orang sering merasa loya dan sakit perut, 4 orang sakit pada alat sulit, 5 orang tiada selera makan, 22 orang remaja mengalami masalah berat badan yang bertambah dan 12 orang remaja mengalami rungsing dan sakit kepala.



4.0 Penutup

Secara keseluruhannya, kajian ini dapat mengenalpasti tahap kesejahteraan anak-anak remaja perempuan sewaktu berada dalam rumah dan bersama dengan ahli keluarga mereka sendiri. Walaupun peratus anak-anak remaja perempuan berada pada tahap yang selamat dan sejahtera, namun begitu terdapat juga remaja yang mempunyai risiko mendapat gangguan seksual sama ada daripada ayah sendiri, atau keluarga terdekat yang lain seperti abang dan datuk. Keadaan ini dibuktikan melalui pengakuan beberapa remaja yang mengakui sikap romantisme ahli keluarga terhadap diri mereka sehingga sampai ke tahap menyentuh alat sulit. Dapatan kajian ini penting untuk memberi kesedaran kepada ibu bapa dan ahli keluarga agar sentiasa memelihara adab-adab Islam sewaktu berada dalam rumah.



Rujukan

- Abdullah Nasih Ulwan. 2015. *Pendidikan anak-anak*. Kuala Lumpur: JAKIM Jabatan Kebajikan Masyarakat Malaysia (JKMM).
- Kementerian Kesihatan. 2019. <https://www.sinarharian.com.my/article/24817/BERITA/Nasional/1291-kes-penderaan-seksual-kanak-kanak>
- Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara (LPPKN). 2011. Laporan Indeks Kesejahteraan Keluarga di Malaysia.
- Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara (LPPKN). 2016. Laporan Indeks Kesejahteraan Keluarga di Malaysia.
- M. Syahrani Jailani. 2014. Teori Pendidikan Keluarga Dan Tangungjawab Orang Tua Dalam Pendidikan Anak Usia Dini dlm. Nadwa: Jurnal Pendidikan Islam. Vol. 8, No 2, Okt 2014 : 245-260
- Mansor. 2005. Sumbang Mahram Suatu Perbincangan dlm. Portal Jabatan Agama Islam Selangor. Diakses menerusi pautan <http://www.jais.gov.my/article/sumbang-mahram-suatu-perbincangan>.
- Norsaleha Mohd Salleh, Nabilah Huda Zaim, Zetty Nurzuliana Rashed, Noorhafizah Mohd Haridi, Kamal Azmi Abd Rahman dan Norbahiah Misran. 2018. Statistik Kes Penderaan Kanak-Kanak Di Malaysia : Satu Analisis dlm. International Journal for Studies on Children, Women, Elderly And Disabled, Vol. 5, (Oct.):17-24.
- Saadah Elias. 2007. Sumbang Mahram Suatu Perbincangan dlm. Portal Jabatan Agama Islam Selangor. Diakses menerusi pautan <http://www.jais.gov.my/article/sumbang-mahram-suatu-perbincangan>.